

ДО НАУЧНОТО ЖУРИ
ОПРЕДЕЛЕНО СЪС ЗАПОВЕД № 105/01.03.2023 Г
НА РЕКТОРА НА ВУЗФ
ПРОФ. Борис Велчев

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Тони Богданова Михова ,
Технически университет – София, филиал Пловдив

Относно: дисертация за присъждане на научната степен „доктор на науките“,
област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.8. икономика

Автор: д-р Божена Агнешка Сова

Тема : Косвените данъци и тяхното влияние върху нивото и структурата на
приходите в държавния бюджет. Анализ на примера на Полша за годините:
2017-2021.

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 38 от 15.03.2021 г. на ректора на ВУЗФ проф. Борис Велчев съм
назначена за член на научното жури по процедурата за защита на дисертация
на тема „ Косвените данъци и тяхното влияние върху нивото и структурата на
приходите в държавния бюджет. Анализ по примера на Полша за годините:
2017-2021 г.“ за придобиване на научна степен "доктор на науките" в област на
висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално
направление 3.8. Икономика.

Автор на дисертацията е Божена Агнешка Сова.

Становището е изготвено и представено в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагането му.

Становището е изготвено въз основа на документите, представени от д-р Божена Агнешка Сова на хартиен носител и в електронен вариант: дисертация за присъждане на научната степен "доктор на икономическите науки", автореферат, декларация за оригиналност и автентичност, публикации по темата на дисертацията.

Представените документи отговарят на изискванията на ЗРАСРБ (чл. 12) и Правилника на ЗРАСРБ. Спазена процедурата за защита на дисертация.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Божена Агнешка Сова има докторска степен по икономика (доктор - 1997 г., Варшавско училище по икономика); където по-рано е завършила единна магистърска степен (1993) по икономика. Освен това тя е възпитаник на Педагогическия колеж във Варшавското училище по икономика.

През 1993-2001 г. е работила в Службата за данъчен контрол (митническа и данъчна администрация), първо в Пшемисл, а по-късно в Жешув, където е отговаряла за контрола на стопански субекти и субекти от сектора на публичните финанси в областта на данъчните сетълменти с държавния бюджет.

От 1999 г. тя стартира своята академична кариера в Университета по администрация и управление в Пржемишл (понастоящем Университет по право и администрация Жешув, със седалище в Жешув), където и до момента работи като заместник-ректор. През 2001-2019 г., тя е била назначена като асистент в Университета в Жешув, Факултет по икономика, катедра „Финанси“.

Божена Агнешка Сова е автор на бакалавърски и магистърски програми и програми за следдипломно обучение по финанси, данъчни въпроси и счетоводство.

Води и занятия в тази област и е ментор и рецензент на дипломни работи в бакалавърски и магистърски степени на обучение и следдипломна квалификация. Освен това води дидактически занятия като част от международния обмен в университети в Словакия.

Като част от международния обмен тя е преминала 8 стажа в изследователски центрове в Словакия, Грузия и Украйна.

Участвала е активно в 30 международни и 8 национални конференции, научни форуми и семинари, като е изнасяла доклади по данъчни въпроси, публични финанси и държавен бюджет.

Освен това е участвала в 6 изследователски проекта, финансирани от фондовете на ЕС, включително 2 проекта като координатор на проекти. Тя също е била член на 3 изследователски проекта, извършени като част от законовите изследвания на университета.

Тя е и рецензент на научни монографии, глави в монографии и научни статии. От 2001 г. тя осъществява текущо съществено сътрудничество в областта на публичните финанси, бюджета и данъците с:

- 1) Търговско-промишлена камара в Жешов,
- 2) Национална камара на данъчните съветници, клон Podkarpackie ,
- 3) Полско икономическо дружество, клон в Жешув.

Тя също така е лектор в Камарата на правните съветници в Жешов и член на изпитната комисия на докторанти в WSPiA Rzeszów University.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертацията е написана в обем от 419 страници, от които 367 основния текст, включващ 14 фигури и 22 таблици. За подготовката на дисертацията са използвани 504 източника.

Изследването се състои от увод, седем глави и заключение.

Уводът представя актуалността на изследваната проблематика. Темата, предметът, основната цел и подцелите са правилно определени. Формулирани

3 изследователски хипотези и методология на изследването – правилно определени.

Глава I коректно представя теоретичните основи за по-нататъшно разглеждане, като акцентира върху особеностите, структурните елементи и функции на данъците. Особено внимание е отделено на класификацията на данъците (според различни критерии) с акцент върху косвените и преките данъци. При подготовката на тази глава авторът е използвал (в по-голяма степен) чуждестранна литература.

Съдържанието на глава II представя настоящата данъчна система в Полша с особен акцент върху политическите промени, съпътстващи присъединяването на Полша към Европейския съюз. Авторът анализира данъците, които функционират едновременно и образуват едно цяло, както в правен, така и в икономически смисъл, като същевременно посочва набор от правни разпоредби и финансови институции, които установяват данъците и ги събират. Проблемите са представени теоретично, като са систематично разгледани основните теории и концепции, залегнали в тази научна област.

Глава III въвежда въпросите за данъчната хармонизация в ЕС, като по-специално набляга на хармонизирането на ДДС като водещ косвен данък (акцизът на второ място). В тази глава авторът подчертава категорично, че проблемът за данъчната хармонизация в областта на косвените данъци е свързан основно с концепцията за общия пазар, но осъществяването на този процес среща множество проблеми както от политическо, така и от социално естество. Главата съдържа числови данни, които са правилно интерпретирани, което увеличава нейната съществена стойност.

Съдържанието на следващата IV глава представя приходите на държавния бюджет за 2017-2021 г., разделени на данъчни и неданъчни приходи. Анализът на данните е представен в раздел: план-изпълнение. В допълнение към правилното тълкуване на резултатите от изследването, авторът се позовава, като по този начин притежава познания по проблемите, на оценката на дейностите

на полското правителство, които са насочени към увеличаване на данъчните приходи в централния бюджет (специфични законови разпоредби, реформи митническата и данъчната администрация). Такива съображения могат да доведат до измерими ефекти за икономиката и обществото, като посочат положителните и отрицателните страни на действията.

Със съдържанието на глава V започва анализът и оценката на приходите от косвени данъци в централния бюджет за разглеждания период, като нейното съдържание (както и съдържанието на следващите две глави) представя приходите от ДДС и показва пряка връзка с заявена цел на работата. Авторът препраща своите съображения към приложимото законодателство, като посочва възможните пропуски и обективни причини, влияещи върху реалните бюджетни приходи, като пример за това са пандемията от COVID-19 или високата инфлация. Струва си да се подчертае разсъждението на автора за данъчната дупка, която – по отношение на ДДС – е имала и продължава да има негативни последици за бюджета.

Глави VI и VII се отнасят съответно за акцизите и данъците върху игрите. В допълнение към анализа на количествените данни, показващи нивото и динамиката на бюджетните приходи, авторът акцентира съществено върху въпросите на външните макроикономически фактори, които влияят върху това състояние на нещата.

В заключението на дисертационния труд бяха включени изводи и препоръки, особено към законодателя.

Заклучението от проучването представя основните изводи от изследването. Дисертацията съдържа теоретични обобщения и решения на значими научно-приложни проблеми, представляващи значим и оригинален научен принос. Изследването не повтаря темата и значителна част от съдържанието на представената дисертация за придобиване на образователна и научна степен „доктор по икономика”.

4. Принос и значение на разработката за науката и практиката

В резултат на проведените от автора научни изследвания се открояват научни и научно-приложни приноси в следните аспекти:

- 1) разработен е нов теоретико-методологичен подход в областта на икономическите изследвания в сектора на публичните финанси относно данъчните приходи на централния бюджет,
- 2) установено е, че промените в правната уредба, както и организационните промени в широко разбираната данъчна администрация, са допринесли за ефективността на данъчната система и по този начин за увеличаването на бюджетните приходи,
- 3) извършена е емпирична проверка на инструменти за повишаване на ефективността при събиране на бюджетни вземания,
- 4) идентифицирани са бъдещите предизвикателства пред съвременната данъчна система в Полша и е потвърдено, че тази система не е адаптирана за решаване на икономически и социални проблеми, което ще бъде значително предизвикателство в бъдеще,
- 5) препоръки, изпълнението на които ще допринесе за увеличаване на приходите в държавния бюджет.

5. Оценка на публикациите, свързани с темата на дисертационния труд

Публикациите, които кандидатът е приложил, са: монографии, глави в монографии, статии, публикувани в научни списания, включително статии, публикувани и цитирани в световноизвестни бази данни с научна информация, и двадесет статии, публикувани в нерецензирани рецензирани списания или публикувани в редактирани колективни томове. Публикациите отговарят на темата на дисертацията.

Представените от кандидата научни трудове са значително отразени в научната литература, което произтича от предоставената информация за цитирания на научни публикации.

Публикациите не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и за академичната длъжност „професор“. Съгласно изискванията на чл. 29, ал. 6 от ЗАНСРБ - по законоустановения ред не е доказано плагиатство в научните трудове.

6 . Оценка за съответствие с минималните национални изисквания

Кандидатът за придобиване на научната степен „доктор на науките“ д-р Божена Агнешка Сова отговаря и надвишава минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗОВСРБ, съгласно които се изисква минимален брой 350 точки, а д-р Божена Агнешка Сова изпълнява показателите с общ брой 605 точки.

7. Автореферат на дисертацията

Дисертационният труд за придобиване на научната степен „доктор на науките“ е представен в автореферат от 58 страници. Кандидатът е изложил основните хипотези и ги е аргументирал и защитил в дисертационния труд. Посочени са целите, задачите, методологията и ограниченията на изследването. Съдържанието на изследването е обобщено. Отразени са направените изводи по всяка от частите. Оценявам автореферата като правилно структуриран и отразяващ резултатите от изследването, представени в дисертацията.

8. Критични бележки и препоръки

Нямам критични забележки. Дисертацията съдържа теоретични изводи и решения на значими научно-приложни проблеми, съответстващи на съвременните постижения и представляващи значим и оригинален научен принос.

Препоръчвам Божена Агнешка Сова да публикува резултатите от нейната дисертация, защото смятам, че те ще бъдат изключително полезни както в

теоретичен, така и в практически аспект, както за законодателите, централните звена, работещи в областта на публичните финанси, икономиката, така и за студентите. Препоръчвам също да продължи научната работа в тази специфична интердисциплинарна област.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научно-приложни резултати, представляващи оригинален принос в науката и отговарящи на всички изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане . Изследването на дисертацията доказва, че кандидатът Bożena Agnieszka Sowa Ph.D. притежава задълбочени теоретични познания и професионални умения в професионално направление 3. 8. Икономика. Уверено оценявам изследванията, представени от горепосочената дисертация, резюме, публикации, резултати и приноси. Приканвам уважаемото научно жури да присъди научната степен „доктор на науките“ на д-р Божена Агнешка Сова в областта на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.8. Икономика.

07.04.2023 г.

гр. Пловдив

Съставил становището:

/проф. д-р Тони Михова/